

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Szabadkai Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Szabadkai József ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - dr. Lázár Zoltán ügyvéd (alperesi képviselő címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fejér Megyei Bíróság 2010. július 14. napján meghozott 10.G.40.074/2009/27. számú ítélete ellen az alperes részéről 28. sorszám alatt előterjesztett és 30. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 156.250 (százötvenhatezer-kétszázötven) forint másodfokú perköltséget, míg az államnak külön felhívásra 310.900 (háromszáztízezer-kilencszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében 5.180.580 forint és ennek az összegnek 2008. december 9-étől a megfizetés napjáig járó, a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Előadta, hogy 365 tonna extrahált repcedara értékesítésére szállítóként 2008. július 17-én szállítási szerződést kötött az alperessel. Az abban foglaltak szerint havi 30 tonnás szállítással kellett teljesítenie. Az alperes 2008 szeptemberétől az árut nem fogadta, ezért levélben hívta fel őt annak közlésére, hogy az október végéig szállítandó 64,74 tonna mennyiséget mikor tudja átvenni. Egyidejűleg figyelmeztette, hogy az átvétel megtagadása esetén a kényszerértékesítésből eredő költségeit rá hárítja. Mivel az alperestől nem kapott választ, a 2008. november 27-ei

levélben ismételten rögzítette, hogy a szerződött mennyiségből addig mindössze 55,26 tonnát tudott kiszállítani, és emiatt kezdeményezte a szerződés módosítását a hátralévő mennyiség szállításának átütemezésével. Az alperes válaszlevelében „visszmajort” jelentett be. Erre figyelemmel a külföldről beszerzett terméket 2008. december 12-én kénytelen volt másnak értékesíteni 25.000 forint/tonna vételáron, ami tonnánként 17.000 forinttal volt kevesebb az alperessel megkötött szerződésben megjelölt árnál.

Érvelése szerint az alperes a Ptk. 379. § (1) bekezdésében szabályozott szállítási szerződésből ráháruló megrendelői kötelezettség teljesítésével késedelembe esett akkor, amikor a részletekben kiszállított árut nem vette át. Erre figyelemmel kezdeményezte a szerződés módosítását, amitől az alperes a vis maior közlésekor lényegében elállt. Hivatkozása azonban nem volt alapos, mivel a szerződés megszüntetéséhez vezető okok az ő érdekkörében merültek fel. Elállása miatt az alperes a Ptk. 381. § (1) bekezdése alapján kártérítéssel tartozik, amelynek mértéke megegyezik a beszerzési és az értékesítési ár különbözetével.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Tagadta, hogy elállt a felperessel kötött szállítási szerződéstől. Előadta, hogy a 2008. december 9-ei levelében azért jelentett be vis maiort, mert a tejértékesítésre kötött keretszerződést egy másik szerződéses partnere váratlanul felmondta. Ennek közlésével azonban mindössze arról tájékoztatta a felperest, hogy rajta kívül álló elháríthatatlan ok következtében várhatóan kénytelen lesz felszámolni szarvasmarha- állományát. A levelében foglaltakat a felperes tévesen és teljesen önkényesen értelmezte elállást tartalmazó jognyilatkozatnak. Erre ugyanis a levelében egyértelmű és határozott utalást nem tett, ezért a Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében az ott közöltek nem tekinthetők elállásnak. Erre figyelemmel szállítási szerződésük még mindig fennáll, ő pedig - a 2009. március 12-i levelében közöltek szerint - készen áll a szerződésben megjelölt teljes árumennyiség átvételére az ott megszabott vételár megfizetése mellett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.180.580 forintot és ezen összeg után 2008. december 9. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, továbbá 310.900 forint eljárási illetéket perköltség címén, valamint 250.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjat.

Az ítélet jogi indokolása szerint N. M., M. A. és Sz. L. tanúvallomása bizonyította, hogy a felperes 2008 július-augusztusában a szállítási szerződésből fakadó kötelezettségének eleget tett, 2008 szeptemberétől azonban a szállítások az alperes érdekkörében felmerülő okból megghiúsultak. Ezt az alperes ügyvezetőjének vallomása is alátámasztotta, aki nem vitatta, hogy ettől kezdődően az árut nem tudta átvenni. Ebben a helyzetben a felperes alappal következtetett arra, hogy a 2008. december 9-i levelével az alperes elállt a szerződéstől. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint továbbá kára csökkentése érdekében jogszerűen járt el, amikor az árut másnak értékesítette. A felperes elállásából származó kárát az alperes a

Ptk. 381. § (1) bekezdése és a 339. § (1) bekezdése értelmében köteles megtéríteni. Ennek összege a szállítási szerződésben lekötött mennyiségre vetítve tonnánként 17.000 forintot tesz ki. A késedelmi kamatot a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján az általánosan előírttal egyező mértékben állapította meg.

Az ítélet ellen az alperes jelentett be fellebbezést, melyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy nem állt szándékában a szállítási szerződéstől elállni, ezért ilyen tartalmú jognyilatkozatot nem juttatott kifejezésre a felperes felé. Ha a felperes nem volt biztos a 2008. december 9-ei levelének tartalmában, akkor fel kellett volna hívnia az abban foglaltak pontosítására, illetve arra, hogy egyértelműen közölje a szállítási szerződés jövőjével kapcsolatos álláspontját. A felperes azonban nem így járt el, hanem a Ptk. 4. § (1) bekezdésében, valamint a 277. § (4) és (5) bekezdésében foglalt törvényi kötelezettségeit megsértve hallgatott, majd váratlanul benyújtotta a kártérítési igényt tartalmazó számláját. Utalt arra, hogy a felperes a m...-i telephelyére vállalta a szállítást, ahová azonban 2008 szeptemberétől kezdődően egyáltalán nem szállított árut. Állítása szerint M...-on a havi 30 tonnás termékmennyiséget átvette volna. A felperes tehát jogellenesen tőle vonta el azt a termékmennyiséget, amit feltűnő sietséggel másnak értékesített. Az ebből származó veszteséget nem háríthatja át rá, mivel nem bizonyította, hogy nem tudott volna magasabb eladási árat elérni. Egyébként a Ptk. nem ismeri a kényszerértékesítés fogalmát és azt a szerződésükben sem szabályozták, ezért nem tudta, hogy a leveleiben a felperes mit értett ez alatt. Vélekedése szerint a felperes indokolatlanul értékesítette a teljes leszerződött mennyiséget 2008 decemberében, akkor járt volna el körültekintően, ha számít a repcedara esetleges árváltozására és minden hónapban csak a teljesítendő 30 tonnányi mennyiséget értékesíti. Ennek a terméknek az ára ugyanis 2009 márciusától júniusáig 44.000 - 46.000 forint/tonna + áfa között mozgott. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta, hogy miért utasította el a mezőgazdasági szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

Rámutatott arra, hogy a fellebbezésben foglaltakkal ellentétes vallomást tett az alperes ügyvezetője, melyből kitűnően ő volt az, aki kérte, hogy ne teljesítsen és ütemezzék át a szállításokat. Ebből következően valótlannal hivatkozott arra, hogy m...-i telephelyükön az árut átvették volna. Vélekedése szerint háromhavi alperesi késedelem után helyesen értelmezte úgy a 2008. december 9-i levél tartalmát, hogy az alperes a fennmaradó mennyiséget nem kívánja átvenni, vagyis a szállítási szerződéstől elállt. Ebben a helyzetben gondoskodnia kellett arról, hogy az alperes részére megvásárolt árut kárenyhítés keretében másnak értékesítse.

Fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek az a része, amellyel a jegybanki alapkamat kétszeresének megfizetésére irányuló felperesi járulékos követelést annak mértéke tekintetében elutasította. Az elutasítás ténye az ítélet rendelkező és indokolási részének az összevetéséből tűnik ki. Annak

rendelkezése szerint az elsőfokú bíróság a keresettől eltérően állapította meg az alperest terhelő késedelmi kamat mértékét, amelyre az indokolási részben adott magyarázatot (4. oldal utolsó bekezdése). Ez pedig azt jelenti, hogy lényegében a kereset részben elutasításra került, melyre - jogerőre emelkedése folytán - az ítéltábla felülbírálatára nem terjedt ki (Pp. 228. § (4) bekezdés).

Az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást és helytálló az arra alapított érdemi döntése is. Az ítéltábla lényegében az indokolással is egyetértett, de a fellebbezésre figyelemmel azt pontosítja és kiegészíti a következőkkel.

A felperes a Ptk. 381. § (1) bekezdése alapján a megrendelőt általánosan megillető és az alperes által ténylegesen gyakorolt elállás folytán az őt ért kár megtérítése iránt lépett fel igénnyel. A kereset jogalapjaként megjelölt törvényi rendelkezés értelmében nem vitatta, hogy az alperes jogszerűen állt el a szállítási szerződéstől, de azzal érvelt, hogy magatartásának a jogkövetkezményeit viselnie kell.

Az alperes tagadta, hogy elállt a szerződéstől és hogy emiatt a felperest vagyoni veszteség érte.

Az alperesi védekezéssel szemben a felperes érdekében állt, ezért a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes elállt a szerződéstől és ebből kára származott.

Levelezésük feltárásával a felperes bizonyította, hogy a 2008. december 9-i levelében az alperes lényegében az elállását közölte. Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az alperes az elállás szó használata nélkül is erre utalt azzal, hogy vis maiort jelentett be a 2008. július 17-i szállítási szerződésre. Mivel az alperes nem egyértelműen fogalmazott, ezért jognyilatkozatát a Ptk. 199. §-ának megfelelően a szerződésekre vonatkozó szabályok szerint úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett (Ptk. 207. § (1) bekezdés).

A levelezés előzményeire - egyebek mellett - Á. Zs. tanúvallomása világított rá, aki elmondta, hogy 2008 szeptemberétől az alperes folyamatosan halogatta az áruátvételt. Végül telefonos megbeszéléseik során azt is kijelentette, hogy nem kéri a leszerződött termény kiszállítását. Ezt az alperes ügyvezetője is megerősítette, elismerte, hogy a cég fizetéseképtelensége miatt ő kérte a szállítások határozatlan idejű elhalasztását, mivel nem tudta megmondani, hogy mikor tudja átvenni az árut (10. jegyzőkönyv).

Ezek a körülmények azt tükrözik, hogy az alperes 2008 szeptemberétől kezdődően nem volt képes a szállítási szerződésből ráháruló megrendelői kötelezettségek teljesítésére: az áru meghatározott részletekben való átvételére és vételárának megfizetésére (Ptk. 379. § (1) bekezdés). Az alperes - a felperes 2008. november 27-i levélbeli felhívása ellenére - nem kérte a szállítások átütemezését, mivel a később történő fizetést és áruátvételt sem tudta garantálni. Mindez pedig

egyértelműen arra utal, hogy az alperes 2008 végén a szállítási szerződést nem tudta és nem is kívánta fenntartani.

Ebben a helyzetben - a szállítás háromhavi, alperesi kérésre történt felfüggesztése után, illetve az esedékes szállítások átütemezésére irányuló megrendelői igény nélkül - a vis maior bejelentése csak azt jelenthette, hogy az alperes rajta kívül álló okból nem tudja teljesíteni a szállítási szerződést, ezért attól eláll.

Az eljárása következményei alól való mentesülése érdekében az alperes ebben a perben - 2009-ben - hivatkozott először felperesi szerződésszegésre, arra hogy ő átvette volna az árut, ha azt a felperes kiszállította volna a m...-i telepére. A szállítás folytatására még a pert megelőzően - de a vis maior közlése után több hónappal -, a 2009. március 12-i levélben is felhívta a felperest.

Ekkor azonban a felperesnek már nem volt szállítási kötelezettsége az alperes irányába, mivel a megrendelői elállás már ezt megelőzően, 2008. december 9-én felbontotta szerződésüket (Ptk. 320. § (1) bekezdés). Ezzel egyidejűleg viszont a Ptk. 381. § (1) bekezdése alapján beállt az alperes kártérítési felelőssége.

Annak ténybeli valóságát, hogy a m...-i telephelyen az árut az alperes 2008 szeptemberétől folyamatosan átvette volna - a már ismertetettek szerint - saját ügyvezetőjének az előadása cáfolta meg, aki személyesen kérte a szállítás leállítását arra hivatkozva, hogy a cég fizetésképtelensége miatt nem tud árut fogadni, mivel nem tudja a vételárat megfizetni.

Az alperesi védekezéshez kapcsolódóan itt jegyzi meg az ítélőtábla, hogy a szállítási szerződés teljesítése során nem a felperes, hanem az alperes szerződésszegése volt megállapítható. A felperes ugyan nem ezen a jogalapon érvényesítette igényét, de kártérítési követelését a Ptk. szerződésszegésre vonatkozó szabályai is megalapozzák.

Az alperesnek ugyanis sem a szerződésnél, sem a jogszabálynál fogva nem volt joga arra, hogy 2008 szeptemberétől kezdődően az áruátvételt visszautasítsa. Azzal, hogy mégis így járt el, lényegében a Ptk. 313. §-a szerint jogos ok nélkül megtagadta a teljesítést, mellyel lehetőséget nyitott a másik fél előtt, hogy válasszon a késedelem és a lehetetlenülés következményeinek alkalmazása között. A lehetetlenülés választása pedig azt jelenti, hogy adott esetben a Ptk. 312. § (2) bekezdése értelmében a felperes az áruátvétel megtagadása miatt kártérítést követelhet.

A kártérítés mértéke megegyezik annak az elmaradt vagyoni előnynek az összegével, ami abból származott, hogy a felperes csak alacsonyabb áron tudta értékesíteni a terméket annál, mint ahogyan az alperessel megállapodott (Ptk. 355. § (4) bekezdés).

A felperes a kárenyhítés érdekében végzett értékesítés során elért árat bizonyította az ezt feltüntető számla csatolásával. Ezzel szemben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy abban az időszakban, tehát 2008 decemberében az irányadó piaci viszonyok magasabb vételár kikötését indokolták volna. Ezt a bizonyítást az alperes meg sem kísérelte, állítása alátámasztására semmilyen bizonyítékot nem szolgáltatott.

Mellőzött bizonyítási indítványa nem a termék akkori reális vételárára, hanem annak megállapítására irányult, hogy a kényszerértékesítés során kötött szerződésben megjelölt extrahált repcedara megegyezik-e a szerződés alapján kiállított számlán megnevezett áruval, a repcemag-darával. Ezt a kérdést a vevő, a B... Zrt. vezérigazgatójának a vallomása tisztázta. Ő egyértelműen megerősítette, hogy a zrt. a szerződésben írtak szerint extrahált repcedarát vásárolt a felperestől, melynek ott kikötött vételára megfelelt a számlában megjelölt összegnek. Ebből következően a bizonylaton hibásan tüntették fel a szállított áru elnevezését, mivel repcemag-darát a zrt. nem használt fel, ezért olyat senkitől, a felperestől sem vásárolt. E tekintetben további bizonyításra nem volt szükség, ezért a mezőgazdasági szakértő kirendelésére irányuló indítványt az elsőfokú bíróság indokoltan mellőzte (Pp. 163. § (1) bekezdés).

Az előbbiekben megjelölt tanú kihallgatása után az alperes - ügyvédje útján - bejelentette, hogy 2008 decemberében valóban az volt a piaci ár, amelyen a felperes akkor a terményt a B... Zrt-nek értékesítette (25. jegyzőkönyv 4. oldala). Ezzel viszont önmaga cáfolta meg azt a védekezését, hogy a felperes nem a piaci árnak megfelelően értékesített.

A fellebbezési érvelésre tekintettel az ítélet tábla megjegyzi, hogy a perbeli termék árváltozása ellenére a felperesnek nem volt olyan kötelezettsége, hogy a kárenyhítés keretében is részletekben kísérelje meg az értékesítést. Az alperessel megkötött szerződése ugyanis már 2008 decemberében megszűnt, attól kezdődően rendelkezései nem kötötték.

Mindezekre figyelemmel, a kifejtett indokolásbeli pontosítás mellett a Fővárosi Ítélet tábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A Pp. 239. §-a szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az eredménytelenül fellebbező alperest terhelik a másodfokú perköltségek, melynek körében meg kell fizetnie az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket és a felperes ügyvédjének díját. Az utóbbi összegét az ítélet tábla - az áfát is magában foglalóan - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint az első fokon felmerült jogi képviselési díj felében határozta meg.

Budapest, 2011. február 25.

. Szabó Klára s.k.

a tanács elnöke

. Csordás Csilla s.k.. Sándor Ottó s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: